

prijazno za natis v „Novice“ poda, v katerim veliko lepih novih reči beremo. — Potem ko g. Pirc svoje serčne veselje g. fajmoštru nad tem razodene, da je on za predsednika Kamniške kmetijske podružnice izvoljen in tako na pravim mestu, zraven službe svete cerkve tudi scer svoji domovini mnogo koristen biti, pozdravi g. fajmoštra Arko-ta in vse odbornike imenovane podružnice, veseliga serca nadjajoči se, da taki možje bojo v prid kmetijskim napredku vse storili, kar koli je v njih moči in domovini v dobiček, zlasti pa jim priporoča sadjorejo, ki mu je na Krajskim toliko pri sercu bila. „Spravite mojiga vertnarja v vsako šolo in v vsako hišo — pravi za Krajsko sadjorejo nepozabljivi g. Pirc — napravite vertni raj v moji rojstni okolici, da se bo, čeravno ne moje oči, vunder moj duh nad obilnimi pridelki razveseloval, po vašim blagim prizadevanju osnovanimi. Tudi scer v kmetijstvu in obertnijstvu ne kerpajte (flikajte) stare suknje — vse naj dobí novo oblačilo.“

„Pošilajte poslance ali saj oglede v ptuje dežele. Naj gredé povsod smetano posnemajo in jo domú prinesó. Nikar se ne čudite, ako Vam svetjem: zvedeniga družbiniga uda celó v novi svét — Ameriko — poslati. Tukaj bo veliko noviga in koristniga vidil. Vidil bo razun mnogih novih plugov mašino z vprego čveterih kónj, ktera z deseterimi plugi ob enim in silno naglo orje, seje in brani; — vidil bo drugo mašino z 1 konjem in 1 delavcam, ktera pred konjem žito kosí, zadej pa že mlati, čisti in na koncu njive za prodaj pripravljeno žito v žaklje ali sode spravlja. Vidil bo mnogo noviga kmetijskiga orodja, pa tudi noviga koristniga orodja za mnoge rokodelstva. Tú bo vidil umetno mašino slamo rezati, tam železno mašino žito mléti, s ktero en sam človek hitrejši lepe moke zmelje, kakor malnsk kamen na vodi. Spet drugej bo vidil mašino, ki naglo ko blisk sodarske doge izdeluje in jih na veliki kup meče; tukaj žago, ktera vsako minuto 2 lepi veliki dilji izreže, in o 24 urah 250 tolarjev gospodarju zasluži; ondi mašino, ktera o 1 minuti 4 dilje gladko oskobli (pooblja) in na krajih podéla; tukaj drugo mašino, ktera za mizarje majhne remeljne tako naglo reže, da se komaj vidi; 2 ročna fantiča ji dokladata les. Ako pride tujic v Ameriki v kakošno gvozdjarnico, papirnico, suknarnico ali kakošno drugo fabriko, ostermi nad znajdbami človeškiga uma! Kako se mora ptujic čuditi, ako stopi v imenitno gostivnico in vidi pri mizi gospoda sedeti, ki s pomočjo telegrafa s svojim daljnim prijatlam, več sto milj dalječ, damo ali šah igra, — kako se mora radovati, ako vidi po morskih kanalih teške barke, zdaj visoko gori zdaj globoko dolj se peljati, — ali če se na parabrodu (barko, ktero sopúh goni) po morju pelje, o 3 dneh čez 1000 milj pota stori in mu vse to popotovanje s žlahnim živežem vred ni več kot 10 tolarjev stroškov prizadjala! To, dragi prijatelj! je le kratek popis, kako dalječ jo je severna Amerika v kmetijskih in obertnijških rečeh prinesla, da zamore biti vsim drugim deželam v izgled.“

Poslednjič razodene g. Pirc tudi g. Kuraltu, da njegove obširne pa srečne misionske opravila so ga zaderževale, da za kmetijstvo in sadjorejo dosihmal ni mogel toliko storiti, kolikor je želel. „Sim imel drugih divjakov dovelj cepiti“ pravi g. Pirc. „Vunder sim si vedno prizadeval, kolikor je bilo moč, svoje ljube divjake ne le v veri za dušno izveličanje, temuč tudi v kmetijskih rečeh za telesni blagostan podučiti. Kakor oče med svojimi otroci živim jez tukaj med svojimi Indiani — in oče nebeški je blagoslovil moje dela.“

„Bratovski pozdrav Ti pošljem i. t. d. i. t. d.“

Dopis iz slovenskih krajev.

Iz Celja Xp. Drugi dan t. m. so se pri tukajšni deželni sodii porotne sodbe začele, ki bojo nar manj 3 tedne terpele, ker je že 10 okrivičenih za poroto določenih, in zna biti, da še kakošen pristopi. Sedanjí so: Anton Dobrevc, Anton Hrastnik, Luka Nimišek, Martin Einfalt: vsi štirje požiga obdolženi; perviga zagovornik je g. dr. Forreger, družiga g. avskultant Weinhardt, tretjiga g. avskultant Putschko, četertiga g. adjunkt Ribič; — za temi prideta pred poroto Reza Rotter in Grega Lubej, obdolžena hudodelstva goljufije, da sta krivo pričala; zagovornik Rottarce, je g. asesor Hochberg, Lubeja pa g. dr. Forreger; — za tema bo stal pred sodbo Jožef Weiss zavolj ropa, zagovornik bo g. avskultant Webenau, — potem tudi zavolj ropa Janez Gerbič in njegovi tovarši; zagovornik bo g. adjunkt Ribič; — po tem pride Jožef Herga, obdolžen posiljene nečistosti, zagovornik še ni določen; — in poslednjič Ana Alexander, obdolžena umora; zagovornik bo g. dr. Forreger. Nar važniši obravnava bo gotovo ta z Ano Alexanderjevo, ktera je strašniga hudodelstva — ktero le slišati že človeka grôza obide — obdolžena, da je v Marburgu zaporedama svoje reditelje, ki so jo kot svojiga lastniga otroka k sebi vzeli, zavdala, da bi jih podedovala (poerbala) bila in potem svoji ljubezni zadostila! Strašno hudodelstvo, ako otrok nar svetejši dolžnosti do svojih staršev tako grozno zataji, da kaj taciga storiti zamore — strašnejši pa še, ako vidimo mlado, še le 20 lét staro, zalo deklé prebrisane glave in boljšiga stanu tako zaverženo! Ta sodba ne bo le za Mariborane, med kterimi se je lani to hudodelstvo pripetilo, temuč za celo Štajarsko deželo posebno znameniva, in berž ko ne bo pri ti sodbi, ktera bo gotovo več dni terpela, naša porotnica pretesna. — Neka druga tudi znameniva sodba, zlasti za Ljubljancane, ktere zlo zadeva, pa ne bo prišla pred poroto, ker je nadsodija sklenila, da ni vzroka za daljno sodniško nasledbo, v kteri zadévi je slavnoznani zagovornik g. dr. Forreger zopet svojo bistrournost in pravoslovsko izverstnost očitno dokazal, — pa je tudi nenavadne nagibe k temu imel. — Porote predsednik je tabart tukajšne deželne sodije predsednik g. Jožef Rak izvoljen, njega namestnik pa sodije svetovavec g. Kopper — oba rojena Slovenca, znata tudi slovenski jezik, — ali bosta pa tudi po lepim izgledu svojiga slavnoznaniga prednika g. viteza Acula pravíce slovenskiga jezika zvesto varovala in mu tisto veljavnost dala, ki mu o javnih sodbah s slovenskim ljudstvom na slovenski zemlji gré, bojo porotne obravnave pokazale, ktere bomo kratko mnogobranim „Novicam“ naznanili *).

Sodba zoper perviga, ki je pred poroto stal, namreč zoper Antona Dobrevca, 41 lét stariga hlapca iz Št. Jurja poleg Celja, obdolženiga, da je neko kajžo, 200 gold. vredno, zažgal, je že sklenjena; pripovedovanje ene priče, ki je požigavca viditi terdil, je bilo res tako negotovo in dvomljivo, in dokazovanje zagovornika g. dr. Forregerja zastran nedolžnosti obdolženiga tako verjetno, da je bil Dobrevc po razsodbi porotnikov z večino glasovi, to je, s 7 glasovi zoper 5, „nekriv“ spoznan in potem berž izpušen, ker po postavi le tisti za „kriviga“ veljá, kteriga 2 tretjini porotnikov kriviga spoznate. Porote vodnik je bil g. predsednik Rak, — postave zastopnik pa naš slavni državni pravdnik g. dr. Mulej, ki je svoje mnenje

*) Prav lepo prosimo za prijazno obljubljeni naznanila, ker porote so nam kaj važna reč. Kratek popis nam je toliko ljubši, ker zavolj prostora v Novicah nam je »kratko pa dobro vselej nar bolj všeč. Vred.

in predloge porotnikom v slovenskim jeziku tako izverstno razlagal, da je vsak spoznal: to je pravi mož za toliko važne javne ravnavе. Čast in hvala njemu, ki pravice našiga naroda ravno tako, kakor ukaz postave spoštuje! —

Danes ob 5. zjutraj nas je bataljon Wimpfen zapustil in se na pot v svoj okraj Verono podal; srečno pot! Že je en oddelk našiga veriliga domačiga bataljona Kinski na njegovo mesto k nam prišel.

Novičar iz Krajskiga.

Iz Ljubljane. Za mesto učenika na spodnji rečni (realni) šoli v Ljubljani je bilo pretekli teden v Ljubljani, Dunaju, Gradcu in Celjovcu izpraševanje (konkurz). V Ljubljani so se 4 gospodje temu izpraševanju podvergli, 2 svetna, 2 duhovna; prašanja so bile ravno tako lepe, kakor obširne. 1. prašanje je bilo: naj se razloži razloček med glagoli (Zeitwörter) nemškiga in slovenskiga jezika? 2. Kako naj učenik pri učenju spisovanja listov ravná? 3. Kratek govor na železo. 4. Zapopadek decimalniga drobiža naj se iz bitstva dekadne številne sestavine dokaže. 5. Zrajt poveršine in telesnine krogla naj se učencam razjasni. 6. Popis Krajske kronovine z oziram na gore, vode in natorne znamenitosti. 7. Osnova električniga telegrafa naj se razloži. 8. Popis važniših strupenih zelišč.

Iz Iga nad Ljubljano. Silen ogin je na binkoštno nedeljo popoldne 34 hiš, z vsim drugim skupej pa okoli 90 poslopij pokončal. Pravijo, da so se otroci s vžigavnimi klinčki igrali in tako ogin zatrosili; veliko ljudi ni bilo domá, ker so bili v Ljubljani pri birmi. Škoda je strašno velika, ker Izanci so večidel že tako revni, in ker se sliši, da med vsimi imata le 2 gospodarja svoje pohistvo zavarovano; štirje poprej zavarovani so letas iz asekuracije odstopili. Poleg tega je tukej še ta nadloga, da o letu 1848, ko so nekteri razvujzdanci grad zažgali in grajšinske bukve v oginj vergli, so tudi gruntne bukve pogorele, da tedaj sedaj, ko nove gruntne bukve še niso narejene, nihče svojiga posestva pismeno dokazati ne more, se bojo posojila na te grunte težji dobile. Revšina je tedaj grozno velika, in veliko milodarov bo potreba, ubogim pogorelcem pomagati. En otrok je neki zgorel, ena žena pa se tako hudo opekla, da je njeno življenje v nevarnosti. Sicer naj pa ta nesreča sopet stariše svari, otrok ne brez varha pušati ali jim saj vse nevarne reči izpod rok spraviti — hišnim gospodarjem pa iznoviga kaže, kako potrebno je, da ima vsak svoje pohistvo zavarovano, ker nesreča ognja nikdar ne spi!

Novičar iz mnogih krajev.

V Dunajskih vradnih novicah je naznanil minister denarstva znesek državnih dohodkov in stroškov za 1. kvatre tega leta; po tem naznanilu so znesli dohodki 52 milionov in 951402 gold., stroški pa 77 milionov in 563451 gold.; torej je bilo z vsimskupej za 24 milionov in 612049 gold. manj dohodkov kakor stroškov; da so stroški precej veči kakor dohodki, je posebno pripravljajanje k vojski mesca listopada l. l. vzrok, ker zneski za armado znesó v tem naznanilu 36 milionov in 901050 gold. — O pretečenim letu je bilo na Dunaji sledečiga denarja izkovaniga: 13,371 čveternih cekinov, 742,800 enojnih ceki-

nov, — 111,539 tolarjev, — 82,463 goldinarjev, — 5 milionov in 145,565 dvajsetíc, — 28 mil. 865,893 šestíc, — 1 mil. 51,651 dvokrajcarjev, — 78 mil. 685,929 krajcarjev, — 11 mil. 331,500 pol krajcarjev, — 3 mil. 841,389 vinarjev, — 32,767 pa svetinj. — Kaj pogostama so jeli po časopisih in nalaš natisnjenih bukvah čudni pubči ragljati: da naj bi stari stanovi in deželni zbori po starim kopitu iz groba vstali, namesto po vstavi od presvitliga cesarja dogotovljenih novih deželnih zborov, v katerih ni nobeniga razločka med stanovi. Čudni so ti glasovi, ki se od več strani beró in ki so celó previdnim močem žlahniga stanu zoperni, ki to staro poslopje sedanjim časam neprimerno spoznajo — in terdno zaupamo, da previdna vlada ne bo porajtala tega tirjanja vstavi in cesarjevi besedi nasprotnih prekucnežev, ktere le samopridnost vodi, ne pa prid občinstva, in ki novo napravo že podkupujejo in grajajo, preden je še v djanje stopila in pokazala, ali je zares grajanja vredna. — Ministerstvo se sedaj resno posvetuje, kako državne stroške pomanjšati, in sliši se, da se bo varčnost nar poprej pri vradnicah ministerstva pravosodja začela; zato bo neki več deželnih sodij jenjalo, ki bojo z bližnjimi združene; tudi z nekterimi kolegialni sodijami bi se utegnulo to zgoditi. — Tistim, ki imajo morebiti še kakošue stare bankovce od léta 1816, 1825, 1833 in 1834, in kateri so se mogli le do 1. kimovca 1848. léta spečati, zamoremo važno oznanilo naznaniti, da Dunajska banka iz proste dobre volje še dandanašnji take stare bankovce po celi ceni sprejme in jih z novimi zamenja, ako se posestnik taci bankovcov naravnost s prošnjo na Dunajsko banko oberne in ji veljavni vzrok zamude razodene. Ker se je primerilo, da lakomni barantači skoraj po nič take stare bankovce kupujejo in jih potem po polni ceni banki spečajo, bo marsikterimu s tem naznanilam vstreženo. — Iz Londonske obertnijske razstave slišimo veselo novico, da so se Angleži še le po njej prepričali, da tudi v našim Austrijskim cesarstvu se izdeluje veliko hvale vredniga blaga, da bo tedej po njej gotovo kupčija z Austrijo se pomnožila. — Gosp. dr. Hlubek, ki se bo kmalo k razstavi v London podal, je razglasil v Graškim časopisu, da odbor Štajarskih za prid svoje domovine toliko skerbni deželnih stanov mu je pripomogel, da bo zamogel Angleško, Skočijsko, Francozko in Belgio obhoditi in ondi se soznaniti s koristnimi, pri nas še neznanimi rečmi v kmetijskih in obertnijskih rečeh in jih potem zasaditi v naše dežele; on naznani v tem razglasu tiste reči, za ktere se bo nar bolj pečal, se pa prijazno ponudi vsim kmetovavcam in obertnikom, ki mu hočejo še kaj posebniga naročiti, da naj mu to naznanijo do 15. tega mesca, ker potem jo bo kmalo odrinil na Angleško. Mi želimo prav srečno pot slavnemu možu, in pričakujemo od njegoviga truda mnogo koristniga. — Pri slovesnim strelanju v Meranu, ki ga je nadvojvoda Janez Tiroljcam posvetil, je se snidilo 1563 strelcov. Nadvojvoda bo s svojo rodovino to poletje spet v Terstu delj časa prebival. — Da ima telegraf naglost bliska, se je zopet pokazalo: odstop ministra Bruka je bil o 1 uri iz Dunaja v Parizu znan. — Častno darilo za 1000 gold. ki ga je Dunajska akademija v letu 1848 za pretres slovanskih glasov razpisala, je dobil dr. Miklošič. — Društvo za jugoslavensko povestnico je imelo 1. t. m. občni zbor. 1. del njeniga „arkiva“ je že na svitlo dan. — Zagrebški župan bo dobival vsako leto 2000 gold. plačila.